

28 aprel / 2020

Abdülfett MƏDƏT TOÇLU

2020-ci ilin qədəmləri o qədər uğurlu olmasa da, amma sevindirici məqamlar da var. Ona görə 2020-ci illi qınamıra kimi, bu virus bələsiylə dünya tarixinə möhürünləndirdi. Təbii ki, illor keçəcək və bu virus da tarixin arxivindən boylanacaq. Hər kas da öz arşadırması, öz bilgisiylə ona qiymət verəcək. Lakin on onomluların da virus dövründə yaradıcı insanların "mətbəxi"dir ki, o da həmin sahənin mütaxəssisləri üçün diqqətən köçürülür. Yəni adəbiyyat araşdırmaçıları 2020-ci il adlı zaman kəsiyinin təhsilcilerini arayıb-axtaracaqlar. İstər bölgələrdə, istər böyük şəhərlərdə, eləcə də paytaxtda dünyaya gələn adəbi nümunələr möhər yaşanmış həsratın, yaşınanş hadisələrin göstəricisi kimi təqdim olunacaq. Lakin burada bir niuans da var, onu da təbii ki, söz xridarları dayanırdıracək. Onlar öz verdikləri qiyməti və bir də öz baxış bucaqları altında oxucunun nəyə üz tutduğunu və nayıl yaddasına köçürdүünü qiymətləndirməyə çalışacaq, dayırını, ölüçüsünü müyyənləşdirəcəklər.

Bax, elo Novruz bayramı orəfəsində, yoni "evdoqal"ın ilk addimları qapımızı döyündə Tərtər yaşayan qocaman söz adımı Qədir Tərtərləndən bir bağlama aldım. Bu kitab bağlaması hem toritəbi, hem də mövzu, fikir tutmu ilə diqqətimi çökdü.

Ömrünün ahlı çağlarının yaşayışın deyərli həmkarım, şoxsiyyətinə və sözünə böyük sayğı bəslədiyim Qədir mülliəm özünnün "Xəzən yarpaqları" adlandırdığı kitabında həm poeziyə nümunələrinə, həm bir neçə hekayəsinə, həm də gündəlik qeydlərinə oxucuların ixtiyarına veribid. Elə mon da bir oxucu olaraq həmişə şeirləri görəndə keçirdikcə dostum, dayarı Qədir Tərtərinin ruhuna, ovqatına köklənmisəm. Onur bir söz parvarınsı kimi dələ gətirdiyi duyguların ahenginə uyğun olaraq möhəz Qədir Tərtəri möcisinin qonağı olmuşam. Qədir mülliəm yazar ki:

"XƏZƏN YARPAQLARI"

Qədir Tərtərlinin yeni kitabı

*Gözəllikdir məşfin edən insanı,
Ondan duybı tövə almayan de, hanı?
Gül-çığışa bəzənmirsə bağçası,
Gül-çığksız yaz naimaya garəkdi?*

*Söz-sözdəsə garək elə söz olsun,
Üz gəstərsən, elə gəstər üz olsun.
Dildən çıxıb deyilsə, düz olsun,
Bəs alddadan söz naimaya garəkdi?*

*Pozulmasın garək heç vaxt söz andı,
Yadimdادر ustادının öz andı.*

*Simşirlər toxunmayın, amandı,
Ədalətsiz saz naimaya garəkdi?*

Bu şeirdə tanış, hətta adama doğma olan fikirlərin düzünlüyü, ifadə torzi o doğmalilığı adama bir az da sırrınlığıdır, soni yəni nəfəsli, yeni ruhla qarslaşdırır.

Xüsusiilə, səzən Ədalətinin müsicisinin qanadlarında buru gümüdüza qaytarır, onun ruhunu şad edir. Və yaxud:

*A baxtı kam, baxtı qara,
Hardan gəlib düsdüñ tora?
De, san hara, bu yer hara?
Heyrətləndim soni gərcək,
Daş üstündə biyan çıçək.*

*... Bu dünyani yaxşı tanı,
Dünyada etibar hanı?
Sürüsündən ayrılanı,
Axrıda qurd-qus yeyəcək,
Daş üstündə biyan çıçək.*

Bir parçasını oxucu diqqətinə töqdim etdiyim bu şeirdə Qədir Tərtəri zərif bir çiçəyin bütün ovqatını, bütün mənzərəsinin misra-misra töqdim etməkə barəber, həm də onun öz çəmənindən, öz düzündən, bağ-bağçasından ayrı düşüb bir daş üstü bitməsinə alışqlaşma yanaşı, bu tokiyin onun faciəsi olduğunu xüsusi vurğulayıbdi.

Və poetik şəkilde bildirib ki, elindən, sira düzümdən ayrı düşmək qurd-quşa yem olmaqdır...

Başqa bir şeirdən Qədir mülliəm yazar ki:

*Əzəldən kasıbin baxtı gaşmir,
Düz olan işnə cas-baş deyirler.
Bədbəxtin yediyi olan çörəyə,
Gah plov deyirler, gah as deyirler.*

*... Adı hallanmayıb bir qeyli-qalda,
Gözü olmayıb dövlətdə, malda.
Alıma dərs deyər ağıl kamalda,
Di gol ki, adına kütbaş deyirler.*

Böli, bu şeirdəki mənzərə də həyat reallığını yaşadığımızın poetik görüntüsüdür.

Hoşqətən də kasib, ayın-başı ürok aşmayan insan ilk baxışından na zəmanın, nə də cevərinin istinaya uyğun gelmir.

Ona həmişə yuxarıdan aşağı baxırlar. Lakin onun fitri qabiliyyəti, istədiyi, xüsusilə ADAMlığı on böyüklər qazancı olmaqla, həm də örnəklər sırasında yer tutması Allahın ona hədiyyəsidir.

Yəni kasıbin daxili zanginliyini görəməmək artıq cəmiyyətin günahıdır. Zəman onun haqqını gec-tez özüne çatdıracaqdır.

Mən dəyərlimiz, qocaman şair-publisist Qədir Tərtərlinin yeni kitabı barəsində bu yığcan yazımına, yalnız şeirlərinə diqqət yetirməyimlə vurğulamaq istayırom ki, gənclik rühuyla öz duygularını sözə çevirən bir şair yaşayır Qarabağın Tərtər adlı bölgəsində. O, əqidəsinə da, sözə də, qələmənə də sadəqətinə həmişə qorub saxlayır. Mon də onun oxucularından biri kimi bu dözymündə, bu yolunda həmişə var olmasına Allahdan diloyırom. Kitabına isə "mübarəkdir!" deyirəm.